

Ameryka została odkryta przez Krzysztofa Kolumba ponad 500 lat temu (1492 r.). Pierwsi Polacy przybyli do Ameryki Północnej w roku 1608. Stany Zjednoczone powstały jako niezależne państwo ponad 200 lat temu (1776 r.). I tak się złożyło, że gdy Stany Zjednoczone walczyły o uzyskanie niepodległości, Polska stopniowo ją traciła; gdy młoda republika amerykańska pojawiła się na politycznej mapie świata, Polska była z niej wymazywana. Choć w owych latach Stany Zjednoczone i Polska nie nawiązały oficjalnych stosunków dyplomatycznych, Polacy byli świadkami narodzin Stanów Zjednoczonych i przyczynili się do uzyskania wolności przez kolonie angielskie w Ameryce. Wielu Polaków zapłaciło za sprawę niepodległości Stanów Zjednoczonych najwyższą cenę – cenę życia.

Praca ta jest zbiorem szkiców o polsko-amerykańskich związkach w zaraniu Stanów Zjednoczonych, o wczesnym osadnictwie polskim w Ameryce Północnej, począwszy od przyjazdu pierwszych Polaków do Jamestown w stanie Wirginia w 1608 roku, o udziale Polaków w amerykańskiej wojnie o niepodległość, wreszcie o stanowisku Polski i Stanów Zjednoczonych wobec ważniejszych wydarzeń, jakie miały miejsce w tych krajach w ostatnim ćwierćwieczu XVIII wieku. W końcowej części książki przedstawiam tajną misję dyplomatyczną Tadeusza Kościuszki oraz relacje Kajetana Węgierskiego oraz Juliana Ursyna Niemcewicza z ich podróży po Stanach Zjednoczonych i spotkań z ówczesnymi osobistościami amerykańskimi.

Wkład Polaków w rozwój cywilizacji amerykańskiej w jej wczesnym okresie nie zawsze znajduje właściwe odzwierciedlenie w historiografii amerykańskiej. Zaniedbania te próbowali i nadal próbują

odrobić w Stanach Zjednoczonych historycy polskiego pochodzenia. Największe zasługi ma tu Mieczysław Haiman (urodzony w Złoczowie w 1888 r., zmarł w Chicago w 1949 r.), który zyskał sobie miano niestrudzonego poszukiwacza polskich śladów w Ameryce. W książce tej nawiązałem do licznych prac tego historyka, uwzględniłem też publikacje o związkach polsko-amerykańskich pióra innych historyków ze Stanów Zjednoczonych, których nazwiska wymieniam w kolejności alfabetycznej: Dorothy Adams, Edmund L. Kowalczyk, Waclaw Kruszka, Eugeniusz Kusielewicz, Laura Pilarski, Ladislas J. Siekaniec, Sigmunt H. Umiński, Karol Wachtl, Arthur L. Waldo, Joseph A. Wytrwal. Zróżnicowana jest wartość naukowa publikacji, na które się powołuję. Granica między legendą, prawdopodobieństwem a rzeczywistym faktem historycznym w niektórych publikacjach jest bardzo cienko zarysowana, a niekiedy wręcz zanika. Wszędzie tam, gdzie baza źródłowa jest niepełna, a zdarzenia bardzo odległe w czasie, do głosu dochodzą wytwory wyobraźni ludzkiej, hipotezy, przypuszczenia. Ale i one mogą być interesującym tworzywem dla autora i przedmiotem zainteresowania Czytelnika. Dlatego w pracy tej nie stroniłem od tego typu materiałów, zwłaszcza że celem moim było napisanie książki popularnonaukowej.

Przypisy ułatwiają dodatkowe studia tym Czytelnikom, którzy zechcą zgłębić poruszane przeze mnie problemy.

Szkice zawarte w tej książce z pewnością nie wyczerpują problematyki związków polsko-amerykańskich do końca XVIII wieku. Tematyka ta, nie w pełni przeanalizowana przez historyków, czeka na całościowe opracowanie. Można mieć nadzieję, że pracę tę podejmą również historycy w Polsce, wśród których po długiej przerwie obserwuje się wzrastające zainteresowanie problematyką amerykańską.